

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 30 września 2024 r.

Pozycja 212

POSTANOWIENIE

z dnia 16 maja 2023 r.

Sygn. akt Ts 155/22

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Piotr Pszczółkowski,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej M.J. o zbadanie zgodności:

- 1) art. 394 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 1964 r. Nr 43, poz. 296) „w zakresie, w jakim nie dotyczy on orzeczenia [s]ądu II instancji w przedmiocie postępowania wywołanego skargą o wznowienie postępowania”, z art. 45 ust. 1, art. 45 ust. 1 w związku z art. 7, art. 45 ust. 1 w związku z art. 176 ust. 1, art. 176 ust. 1, art. 7 w związku z art. 45 ust. 1 w związku z art. 176 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) art. 394² ustawy wymienionej w punkcie pierwszym „w zakresie, w jakim nie dotyczy on orzeczenia [s]ądu II instancji w przedmiocie postępowania wywołanego skargą o wznowienie postępowania”, z art. 45 ust. 1, art. 45 ust. 1 w związku z art. 7, art. 45 ust. 1 w związku z art. 176 ust. 1, art. 176 ust. 1, art. 7 w związku z art. 45 ust. 1 w związku z art. 176 ust. 1 Konstytucji;
- 3) art. 394³ ustawy wymienionej w punkcie pierwszym z art. 45 ust. 1, art. 45 ust. 1 w związku z art. 2, art. 45 ust. 1 w związku z art. 176 ust. 1, art. 176 ust. 1, art. 2 Konstytucji,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 18 lipca 2022 r. (data nadania) M.J. (dalej: skarżący), reprezentowany przez pełnomocnika z wyboru, wystąpił z żądaniem przytoczonym w komparycji niniejszego postanowienia na tle następującej sprawy.

Skarżący wniósł skargę o wznowienie postępowania zakończonego postanowieniem Sądu Okręgowego w K. z 9 marca 2021 r. (sygn. akt [...]) wskazując, że w wydaniu orzeczenia brała udział osoba nieuprawniona, nieposiadająca „statusu sędziego sądu powszechnego Unii Europejskiej (...)”.

Postanowieniem z 16 września 2021 r. (sygn. akt [...]) Sąd Okręgowy w K. – nie dzielając zarzutu skarżącego – odrzucił powyższą skargę. Zażalenie na to orzeczenie zostało odrzucone postanowieniem Sądu Okręgowego w K. z 2 czerwca 2022 r. (sygn. akt [...]). W uzasadnieniu sąd ten wskazał, że „[p]rzepisy kodeksu postępowania cywilnego nie przewidują możliwości złożenia zażalenia na postanowienie o odrzuceniu skargi o wznowienie postępowania, jeśli orzeczenie takie zostało wydane przez [s]ąd, który w sprawie, której dotyczy skarga o wznowienie postępowania orzekał jako sąd II instancji (...). Orzeczenia, [s]ądu II instancji, na które przysługuje zażalenie wymienione są w art. 394¹ § 1 i § 1¹ kpc oraz w art. 394² § 1 i § 1¹ kpc”. Orzeczenie to, wskazane przez skarżącego jako ostateczne w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji, zostało mu doręczone 20 czerwca 2022 r.

Zarządzeniem z 8 grudnia 2022 r. sędzia Trybunału Konstytucyjnego wezwał skarżącego do usunięcia braków formalnych skargi przez: 1) doręczenie – o ile zostały sporządzone – uzasadnień postanowień Sądu Okręgowego w K. z: a) 16 września 2021 r. (sygn. akt [...]) o odrzuceniu skargi o wznowienie postępowania, b) 2 czerwca 2022 r. (sygn. akt [...]) w przedmiocie odrzucenia zażalenia; 2) poinformowanie, czy od ostatecznego orzeczenia wniesiony został nadzwyczajny środek zaskarżenia; 3) dokładne wyjaśnienie, w jaki sposób kwestionowane przepisy naruszają wolności lub prawa skarżącego, o których mowa w *petitum* skargi; 4) uzasadnienie zarzutu niekonstytucyjności zakwestionowanych przepisów, z powołaniem argumentów lub dowodów na ich poparcie.

Pismem procesowym z 9 stycznia 2023 r. (data nadania) skarżący odniósł się do otrzymanego wezwania do usunięcia braków formalnych skargi.

W ocenie skarżącego „niezgodnym z zasadami demokratycznego państwa prawa oraz zasadą rzetelnej procedury sądowej, jak również z prawem do właściwego [s]ądu (tu [s]ądu II instancji) jest nadanie procedurze postępowania skargowego formy postępowania jednoinstancyjnego, w którym orzeczenie wydane po raz pierwszy przez [s]ąd badający skargę nie podlega żadnej faktycznej formie weryfikacji. Tego rodzaju postępowanie oparte na zaskarżonych normach (...) narusza normę [a]rt. 7 Konstytucji, albowiem powoduje pominięcie przez [s]ąd II instancji w toku stosowania prawa norm jakich stosowanie ustawodawca przewidział w art. 406 KPC” (s. 6 skargi).

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Skarga konstytucyjna jest sformalizowanym środkiem ochrony konstytucyjnych wolności i praw. Jej merytoryczne rozpoznanie jest uzależnione od spełnienia licznych przesłanek wynikających z art. 79 ust. 1 Konstytucji, a doprecyzowanych w ustawie z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK). Weryfikacja tych przesłanek następuje na etapie wstępnego rozpoznania na posiedzeniu niejawnym (art. 61 ust. 1 u.o.t.p.TK). Służy ono wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygnięcia. Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu, gdy nie spełnia ona określonych przez prawo wymagań lub jest oczywiście bezzasadna.

2. W niniejszej sprawie Trybunał stwierdził, że skarga konstytucyjna – poddana wstępnemu rozpoznaniu – nie spełnia wszystkich wymagań warunkujących nadanie jej dalszego biegu.

3. Po pierwsze, Trybunał stwierdził, że postanowienie Sądu Okręgowego z 2 czerwca 2022 r. (sygn. akt [...]), określone przez skarżącego jako ostatecznie orzekające o jego prawach i wolnościach (w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji), nie zostało podjęte ani na pod-

stawie art. 394 § 1, ani art. 394³ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 1964 r. Nr 43, poz. 296, ze zm.; dalej: k.p.c.), których konstytucyjność skarżący kwestionuje. Pierwszy z nich ustanawia katalog postanowień pierwszej instancji, na które przysługuje zażalenie do sądu drugiej instancji, drugi natomiast reguluje problematykę zażaleń wniesionych jedynie dla zwłoki w postępowaniu.

Należy zauważyć, że postanowieniem z 2 czerwca 2022 r. Sąd Okręgowy odrzucił niedopuszczalny z mocy prawa środek odwoławczy na postanowienie sądu drugiej instancji o odrzuceniu skargi o wznowienie postępowania. W tym postępowaniu przedmiotem zainteresowania Sądu Okręgowego była zaskarżalność orzeczeń sądu drugiej instancji, a nie pierwszej. Sąd Okręgowy w uzasadnieniu podjętego postanowienia jako podstawę prawną odrzucenia zażalenia na postanowienie tego sądu z 16 września 2021 r. odrzucając skargę skarżącego o wznowienie postępowania wskazał m.in. art. 394² § 1 i § 1¹ k.p.c., nie zaś, jak to wskazał skarżący, art. 394 § 1 i art. 394³ k.p.c.

Uczynienie przedmiotem zaskarżenia przepisów, które nie były źródłem naruszenia konstytucyjnych wolności i praw, na które skarżący się powołuje, a także nie stanowiły rzeczywistej podstawy prawnej ostatecznych orzeczeń lub decyzji naruszających takie wolności i prawa, stanowi na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p.TK samodzielną podstawę odmowy nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu we wskazanym wyżej zakresie.

4. Zgodnie z art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p.TK skarga konstytucyjna powinna zawierać wskazanie, która konstytucyjna wolność lub prawo skarżącego oraz w jaki sposób – zdaniem skarżącego – zostały naruszone. Skarga konstytucyjna jako środek prawny inicjujący postępowanie przed Trybunałem Konstytucyjnym ma zatem charakter abstrakcyjno-konkretny, gdyż jej wniesienie wymaga wykazania naruszenia prawa podmiotowego i ostatecznego orzeczenia jako środka naruszenia (elementy kontroli konkretnej) oraz niekonstytucyjności podstawy prawnej orzeczenia (element kontroli abstrakcyjnej), a także istnienia związku pomiędzy naruszeniem prawa podmiotowego a pozostałymi przesłankami (zob. wyrok pełnego składu TK z 25 września 2019 r., sygn. SK 31/16, OTK ZU A/2019, poz. 53). Z tego względu Trybunał Konstytucyjny, oceniając sposób naruszenia wskazany w skardze konstytucyjnej, związany jest zarówno zakresem zaskarżenia (art. 67 ust. 1 u.o.t.p.TK), jak i treścią załączonego do skargi konstytucyjnej orzeczenia (art. 53 ust. 2 pkt 1-2 u.o.t.p.TK). Z mocy art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p.TK ciężar uzasadnienia zarzutu niezgodności kwestionowanego przepisu ze wskazaną konstytucyjną wolnością lub prawem skarżącego, z powołaniem argumentów lub dowodów na jego poparcie, spoczywa na skarżącym (zob. postanowienie pełnego składu TK z 22 lipca 2015 r., sygn. SK 20/14, OTK ZU nr 7/A/2015, poz. 115).

W odniesieniu do art. 394² k.p.c. badana skarga konstytucyjna nie spełnia określonego w art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p.TK wymogu wskazania wolności lub praw skarżącego oraz sposobu, w jaki jego zdaniem zostały one naruszone. Nie spełnia także określonego w art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p.TK wymogu uzasadnienia zarzutu niezgodności kwestionowanego przepisu ustawy lub innego aktu normatywnego ze wskazaną konstytucyjną wolnością lub prawem skarżącego, z powołaniem argumentów lub dowodów na jego poparcie. Uzasadnienie skargi, z wyjątkiem poszczególnych cytatów z orzeczeń Trybunału oraz stwierdzeń: „w przypadku rozpoznawania skargi o wznowienie przez [s]ąd II instancji stosuje się przed nim przepisy dotyczące postępowania przed [s]ądem I instancji” (s. 5 skargi) czy: „ocena sądu dokonana w postanowieniu z dnia 16 września 2021 r. i 2 czerwca 2022 r. nie została zweryfikowana w sposób wynikający z gramatycznej i celowościowej dyspozycji [a]rt. 406 k.p.c.” (s. 4 pisma z 9 stycznia 2023 r.) nie zawiera argumentów ani dowodów na poparcie zarzutu niekonstytucyjności kwestionowanej normy. W tym aspekcie Trybunał za zasadne uznał przypomnieć, że w wyroku z 12 stycznia 2010 r., sygn. SK 2/09 (OTK ZU nr 1/A/2010, poz. 1) wskazał, że „o kwalifikacji postępowania jako pierwszej lub drugiej instancji nie może rozstrzygać jedy-

nie fakt, że sąd w pewnym zakresie dokonywa nowych ustaleń lub rozpoznaje daną kwestię «po raz pierwszy». Za utrwalony i dominujący w orzecznictwie konstytucyjnym można uznać pogląd, zgodnie z którym «sądem pierwszej instancji jest ten, przed którym rozpoczyna się postępowanie sądowe, w wyniku którego organ ten ma wydać rozstrzygnięcie dotyczące sporu istniejącego między stronami» (...). Trybunał uznał, że w okolicznościach sprawy o sygn. SK 2/09 art. 394¹ § 2 k.p.c. (przepis ten uchylono ustawą nowelizującą z 2019 r. i uznano za zbędny – druk Sejmu VIII kadencji nr 3137; pkt IV.27b) nie mógł być oceniany w aspekcie prawa do zaskarżenia orzeczeń sądu pierwszej instancji m.in. dlatego, że wynikające z tego przepisu ograniczenia odnośnie do zażalenia na postanowienie o odrzuceniu skargi o wznowienie postępowania „dotyczą szczególnej sytuacji procesowej, jaką stanowi wznowienie postępowania, które nie jest objęte wszystkimi gwarancjami prawa do sądu oraz powiązanej z nim zasady dwuinstancyjności postępowania”, a przy tym „sam fakt podejmowania po raz pierwszy jakiegoś rozstrzygnięcia przez sąd odwoławczy nie oznacza, że jest to rozstrzygnięcie pierwszoinstancyjne” (tamże). W ocenie Trybunału wskazane wyżej ustalenia poczynione w wyroku o sygn. SK 2/09 zachowują swoją aktualność.

Skarżący nie uzasadnił również w sposób prawidłowy, jakie jego prawa lub wolności wynikające z określonych przepisów Konstytucji oraz w jaki sposób zostały naruszone przez oparcie wskazanego orzeczenia na kwestionowanym w skardze przepisie prawa. Nie przedstawił także związku zachodzącego między naruszeniem praw podmiotowych i ostatecznym orzeczeniem jako środkiem naruszenia oraz niekonstytucyjnością podstawy prawnej tego orzeczenia, co stanowi zasadniczy wymóg skargi konstytucyjnej, wynikający bezpośrednio z art. 79 ust. 1 Konstytucji (zob. wyrok pełnego składu TK z 17 lipca 2013 r., sygn. SK 9/10, OTK ZU nr 6/A/2013, poz. 79). Ponieważ związek ten nie wynika z treści badanej skargi oraz wydanego w sprawie ostatecznego orzeczenia, skarga nie spełnia wymogu określonego w art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p.TK (zob. postanowienia TK z 21 maja 2019 r., sygn. Ts 51/18, OTK ZU B/2020, poz. 174). Powyższe wątpliwości nie zostały również wyjaśnione w piśmie skarżącego z 9 stycznia 2023 r. (data nadania), stanowiącym odpowiedź na zarządzenie sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 8 grudnia 2022 r., wzywające zarówno do dokładnego wyjaśnienia, w jaki sposób kwestionowane przepisy naruszają wolności lub prawa skarżącego (o których mowa w *petitum* skargi), jak i do uzasadnienia zarzutu niekonstytucyjności zakwestionowanych przepisów, z powołaniem argumentów lub dowodów na ich poparcie.

Okoliczności te przesądzają, iż skarga nie spełnia wymogów określonych w art. 53 ust. 1 pkt 2 i 3 u.o.t.p.TK. W tym stanie rzeczy Trybunał Konstytucyjny odmówił nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 2 u.o.t.p.TK.

Mając powyższe na względzie Trybunał postanowił jak w sentencji.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p.TK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od daty jego doręczenia.